

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. II. Ut Matrimonium per Procuratorem valeat, debet procedere ex speciali voluntate mandantis vera, nunquam revocata. Debet etiam Procurator per seipsum contrahere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

reat addere in epistola Et ego tui consensum in me prestandum ex nunc accepto? Sed huic quaestioni satisfaciunt Concl. 3. postquam Concl. 2. explicat certo certis conditiones, de quibus fit mentio in fine praesentis Conclusionis, ibi: *Servatis certis conditionibus.* Sit itaque

CONCLUSIO II.

Ut Matrimonium per Procuratorem valeat, debet procedere ex speciali voluntate mandantis vera, nunquam revocata. Debet etiam Procurator per seipsum contrahere.

Quod debeat procedere ex speciali voluntate seu mandato, constat ex cap. fin. de Procur. in 6. in principio praecedentis Conclusionis adducto, ibi: *Si ad hoc mandatum habuerit speciale.* Vocatur autem hic speciale mandatum, quod expressè seu explicè datur ad contrahendum Matrimonium; idque, ut docet Glossa ibi verb. *Speciale*, cum determinatà personà; arg. leg. 34. ff. de Ritu nupt. *Generali mandato querendi mariti filiae familias non fieri nuptias, rationis est.* Itaque personam ejus patri demonstrari, qui Matrimonio confenserit, ut nuptiae contrahantur, necesse est.

Obijcitur cap. 4. de Procur. in 6. sequentis tenoris. *Qui ad agendum & defendendum, ac generaliter ad omnia, etiam si mandatum exigant speciale, constituitur Procurator: ex vi generalitatis hujusmodi, ad aliquem articulum, in quo speciale mandatum exigitur, admitti non debet. Sed si aliquis, vel aliqui de articulis, speciale mandatum exigentibus, specificati fuissent, adjecta clausula generali, tunc ad non expressos etiam admittitur.*

Respondet d. Glossa cap. fin. *Sed nunquid (interrogat) si habet generale cum quibusdam expressis, clausula subsecuta, ut supra eodem libro & titulo: Qui ad agendum, contrahere poterit? Videtur quod sic per illud caput; sed contrarium credo, ut ibi dixi. Dico enim, quod illa clausula generalis, quae sequitur, specialia expressa similia includit, sed non longè majora: ut est in casu nostro: notabiliter enim tali concedi debet, & hoc voluit haec litera. Ad hoc 12. dist. Nos consuetudinem, supra in aut. de Rescriptis Sedes. C. de Diver. refer. l. 1. ff. de vi. tr. & oleo leg. l. ult. in fine; & ad hoc facit finis hujus capituli, maxime cum requiratur speciale mandatum, & de expressa persona, ut statim dicam: & sic dubitatio procedat.*

Sed quid dices: nunquid sufficit speciale mandatum ad contrahendum, vel requiratur speciale de certa persona & expressa? Et videtur quod non requiratur expressa persona, ut supra eodem titulo & libro, c. 1. 2. responso. Sed dic contra, per l. ff. de Ritu nupt. Generali. Ad hoc supra

de Arbis. Innotuit, cum suis concor. & quae nos. 29. q. 1. in summa. Hucusque Gloss.

Itaque cap. *Qui ad agendum*, intelligi debet de casibus, qui expressis similes sunt: v. g. qui habet mandatum ad vendendum, etiam censetur habere mandatum ad recipiendum pretium; jam autem Matrimonium est casus longè major. Sub tali autem generalitate non veniunt graviora, vel majora; ut habetur Clement. *Non potest*, eodem tit. ibi: *Cum sub generalitate tali, graviora non veniant vel majora, quam in ipso procuratorio sint expressa.*

Et quoniam sponsalia dispositio & via sunt ad Matrimonium, docet Sanchez sup. n. 3. etiam ad haec requiri mandatum speciale, leg. 16. ff. de Sponsal. *Oratio Imperatorum Antonini & Commodi, quae quasdam nuptias in personam Senatorum inbibuit, de sponsalibus nihil locuta est: rectè tamen dicitur, etiam sponsalia in his casibus ipso jure nullius esse momenti, ut suppleatur, quod orationi deest.*

Quod autem etiam sponsalia possint contrahi per Procuratorem, vel internuntium, aut epistolam, expressè statuitur sequenti lege hinc verbis: *In sponsalibus constitutendis parvi refert, per se coram, an per internuntium, vel per epistolam, an per alium hoc factum est, & ferè plerumque conditiones, interpositis personis expediuntur.*

Interim, cum Matrimonium oppidè gravior sit, & majus quam sponsalia, ut potè contractus omnino indissolubilis; sponsalia autem ob multas causas dissolubilia. Et aliunde in omnibus non valeat argumentum à Matrimonio ad sponsalia, non obstantè dicta lege: *Oratio*, ut alibi ostendimus; nec Sanchez aliam probationem afferat suae opinionis, & tantum unum Auctorem, scilicet Dominicum dicto capite fin. in principio n. 2. si quis eam negaret, non puto, quod erraret, aut improbabiliter loqueretur.

Cæterum sufficeret etiam ad Matrimonium (ut bene dicit Angelus verb. *Matrimonium*, 2. n. 19.) quam vis in mandato non exprimeretur persona, si oretenus vel per literas exprimeretur; quia mandatum hoc scripturam non petit; ut generaliter de Procuratore docet Gloss. in Leg. *Maritus*, 2. 1. Cod. de Procur. verb. *Præscripsit*, dicens: *Id est, ante oculos scripseris, vel etiam sine scriptura dixerit.*

Cur autem requiratur expressio personae, est optima ratio (inquit Bas. Pontius lib. 2. cap. 15. num. 3.) quam tradit Bartolus in l. *Filius*, ff. de Donat. quia cum Matrimonium sit vinculum mutui amoris, amor non potest esse inter ignotos omnino, & idè neque consensus. Undè etiam dixit Glossa in cap. *Nec illud*, 30. q. 5. Matrimonium nullo modo inter absentes contrahi posse, nisi se aliquo modo noverint, vel famà, vel alià ratione, cum enim omnino se ignorant, ad invicem consentire non possunt. Hæc ille.

D d d Sub.

Explicatur dist. cap. 4.

31. An etiam ad sponsalia requiratur mandatum speciale, ex Sanchez. L. 16. ff. de Spons.

32. Sufficit, quod persona oretenus exprimitur, ex Angelo.

33. Ratio quare requiratur expressio personae ex Pontio, & Bartolo.

28. Remittitur speciale mandatum. Quod illud sit. L. 34. ff. de Ritu nupt. 29. Obijcitur. 4. de Procur. 16. 30. Obijcitur.

Cap. 8.
30. q. 5.

Subscribo verba illius capit: *Nec illud otiosum, quod cum veniret Rebecca, vidit Isaac ambulans: & cum interrogasset, quis esset, cognito quod ipse esset, cui aueretur uxor, descendit &c.* Ubi Gloss. verb. *Uxor*, inquit: *Fam ergo erat uxor & desponsata; arg. 32. q. 2. §.* Cum ergo; *& est argumentum, quod Matrimonium contrahi potest inter absentes, qui nunquam se viderunt, quod verum est, si fama, vel aliquo alio modo se noverunt: & in ignotos ex toto consentire non possumus: sed in eos, qui non sunt penitus ignoti, possumus consentire.* Hæc Gloss.

34.
Rebecca parvam habuit notitiam Isaac.

Revera valde parvam habuit notitiam Rebecæ Isaac, qui non aliter poterat eam novisse, nisi sub nomine filie cognationis patris sui Abraham. Nam nec ipse Abraham aliam habuit notitiam. Nam Gen. 24. v. 4. sic lego: *Sed ad terram & cognationem meam proficiscaris, & inde accipias uxorem filio meo Isaac.* Ergo confensit Isaac per Procuratorem suum in Rebecam, quam aliter non noverat, nisi sub nomine foemine de cognatione Abraham. Et quid ni similiter potuisset consentire in quamcumque puellam totius Mesopotamiæ?

35.
An talis notitia hodie sufficeret.

Putas autem, quia & illa notitia hodie sufficeret, v. g. si aliquis constitueret Procuratorem, ut nomine suo contraheret cum aliqua filia talis civitatis, aut provincie? Non video quid obftet; nam sic aliquo modo persona nota est, & determinata, ita ut si contraheret Procurator cum filia alterius provincie, Matrimonium non valeret.

L. 5. ff. Mandati.

Excederet quippe fines mandati sui, cum tamen mandatum ad unguem servandum sit, l. 5. ff. Mandati. *Diligenter igitur fines mandati custodiendi sunt; nam qui excessit, aliud quid facere videtur...* Itaque si mandavero tibi, ut domum Sejanam centum emeris, tuque Titianam emeris longe majoris pretii, centum tamen aut etiam minoris, non videris implese mandatum. Item si mandavero tibi, ut fundum meum centum venderes, tuque eum nonaginta vendideris, & petam fundum, non obstabit mihi exceptio: nisi & reliquum mihi, quod deest mandato meo, prestes & indemnem me per omnia conserves. Ita hæc lex.

36.
Mandatum ad unguem servandum est.

Confimiliter ergo in presenti materia; si mandavero tibi, ut contraheres Matrimonium cum filia Antverpiensi, tuque contraheris cum filia Mechliniensi, tamen si pulchrior, virtuosior, & ditior esset, non videris implese mandatum, & idem non valet Matrimonium. Item, si mandavero tibi, ut contraheres constituta certâ dote, si absque dote contraxerit, non videris implese mandatum, & idem Matrimonium non valet.

Ratio fundamentalis est; quia tunc deest consensus mittentis, *Sine quo*, ut dicitur cap. fin. de Procur. in 6. *firmitatem habere nequi-*

vit. Et ubi quis limites potestatis sibi tradidit, excedit, privatus censendus est, & non Procurator; quia cum potestas sit limitata, in eo, quod quis excedit, potestate caret.

Quid ergo, si mandavero tibi, ut contraheres servatâ formâ Tridentini, ut semper dici solet, nonne, si ommissis denuntiationibus contraxeris, valebit Matrimonium? Videtur enim non valere; quia ablativus ille absolutus importat ibi conditionem, l. *A testamento*, l. 109. ff. de Condit. & demonst. forma autem præscripta in Tridentino sess. 24. cap. 1. de Matr. est, ut præmissis denuntiationibus, per Parocho & testibus contrahatur.

Nihilominus Sanchez supra n. 18. existimat, si ex dispensatione Ordinarii contrahatur, non esse dubium: quia forma Tridentini est, præmissis denuntiationibus, nisi Ordinarius dispensaverit. Idem dicendum, si omittantur, absque dispensatione, licet mandato expressè diceretur: *Do tibi servatam contrahendi præmissis denuntiationibus.* Quia quoties exprimitur in commissione forma juris communis eo modo; quo jure communi inest, non est intentio inducere novam formam, & conditionem; sed est admonitio quædam, ut servetur forma juris communis. Hæc ille.

Et ratio ulterior est; quia expressio ipsa quod tacitè inest, nihil prorsus operatur, leg. 99. ff. de Condit. & demonst. *Conditiones extrinsecus, non ex testamento veniunt, est, quæ tacitè inesse videantur, non faciunt ta conditionalia.* Et leg. 3. ff. de Legat. 1. *Verba testatoris: Quisquis mihi ex luptatis hæres erit, aut, Si hæres erit Sejus, hæres hæreditatem adierit, subiectum legatum fideicommissum non faciunt conditionalia.* Quæ quia illæ conditiones tacitè inest, ut, licet non exprimerentur, jure tamen intelligi deberent.

Cum ergo sit jure communi expressa forma, *Præmissis denuntiationibus*, cap. fin. de Claufest. despons. & in Trident. sess. 24. cap. 1. de refor. Matr. dum exprimitur mandato ea forma, & eo modo exprimitur quo tacitè inest, non est conditio & restrictio mandati, sed admonitio, ut dixi, ut servetur dict. cap. finale, & Trident. quare cum in neutro loco præscribantur denuntiationes, tanquam de essentia Matrimonii, illarum omissio non vitiat mandatum, nec Matrimonium.

Confirmatur; quia idem multi viri docti aiunt, abolutionem ab excommunicatione virtute Bullæ impensam, non satisfactâ potest, esse injustam, validam tamen; quia ea est forma jure communi requisita, & jure communi non annullatur abolutio ob omissionem satisfactionis; quod probabilissimum est, inquit Sanchez lib. 3. disp. 33. n. 3. Ergo cum

similiter in nostro casu fit forma, jure communi requisita, & non tanquam substantialis, nō annullabitur actus ob omissionē illius.

Nec obstat lex: A testatore, supra allegata in contrarium; quia intelligenda venit, quando illa forma posita in commissione seu mandato, non est forma juris communis, sed nova: tunc enim importat conditionem; subdo verba legis: A testatore rogatus, ut acceptis centum nummis, restituere hereditatem Titie, coheredi suae, aditā hereditate decessit. Similiter & Titia antequam daret centum. *Quaestum est: an heres Titiae, offerendo centum fideicommissō, partem hereditatis consequi possit. Respondit: heredem conditioni parere non posse. Claudius: Magno ingenio de jure aperto respondit: cum potest dubitari, an in proposito conditio esset. Quae lex manifestē loquitur non de forma juris communis, sed nova.*

Et deinde dicit Claudius, posse dubitari, an non obstante illo ablativo absoluto: Ut acceptis centum nummis, sit conditio, an verō tantum modus, ut notat Gloss. ibi verbo *Conditio esset*. dicens: Quasi Claudius dicat, verba illa: Ut acceptis centum, in vim modi possum intelligi. Et sic parebit heres, & possunt intelligi in vim conditionis, & ita non parebit heres. In dubio autem, id est, cum est incertum, qualiter illa verba intellexerit testator, Claudius pro conditione intelligit ea. Atque haec satis pro hoc loco, alibi adhuc redibit occasio de eadem re disputandi.

Tantum addo, quod ex Coninck disp. 24. n. 67. docet Averfa q. 3. sect. 5. §. Debit mandatum fieri posse, ut quis ab initio mandatum tribuat Procuratori, ad contrahendum nomine ejus cum quacumque persona, sibi bene visa, & sic valeat talis contractus. Respondet autem hic Auctor ad leg. *Generali*. supra allegatam, eam loqui de mandato generali quaerendi maritum, non autem ex tunc contrahendi.

Quantum ad 2. partem Conclusionis, quae requirit voluntatem mandantis veram, nunquam revocatam; constat ea ex cap. fin. de Procur. in 6. ibi: *Sane si Procurator antequam contraxerit a domino fuerit revocatus, contractum postmodum Matrimonium ab eodem licet tam ipse, quam ea, cum qua contraxit, revocationem hujusmodi penitus ignorarent* nullus momenti existit. Et rationem illico attexit: *Cum illius consensus defecerit, sine quo firmitatem habere nequit.*

Idem autem contingit, ut liquidò manifestum est, quando ab initio dominus non habuit veram voluntatem, sed fictam. Nam sicut dominus in propria persona non potest validè contrahere cum voluntate ficta; ita neque per Procuratorem; cum voluntas Procuratoris non valeat, nisi in quantum dependet à voluntate domini sive

in quantum moraliter est voluntas domini. Si ergo dominus nunquam habuit veram voluntatem contrahendi, aut illam quam à principio habuit, revocavit; liquet profectò, nihil fieri, tamen si Procurator physicè loquendo verè intendat contrahere; quia non contrahit nomine suo, sed nomine mandantis seu domini, cujus voluntas, ut supponitur, defecit; neque à Republica civili, aut Ecclesia potest suppleri, ut alibi latius probavimus. Vide Sect. 3. Conclus. 7.

Et hinc disparitas inter Matrimonium, & alios contractus, in quibus Republica, vel Ecclesia potest supplere consensum, & de facto vult supplere; hi enim valent, facta revocatione mandati, nisi revocatio Procuratori innotescat ante celebrationem contractus. Exemplum habemus in Clement. un. de Renunt. ubi sic ait Pontifex: *Cum illuso & variatio in personis Ecclesiasticis maxime sibi vitanda; praesenti constitutione sancimus, ut si quis ad cedendum Pontificali, aut alii cuiuslibet dignitati, vel beneficio, Procuratorem sponte ac liberè instituerit, & ipsum ignorantem postmodum duxerit quomodolibet revocandum, teneat cessio facta per eum, antequam ad ipsum vel illum (in cujus manibus cessio fuerat facienda) notitiam revocatio hujusmodi deducta. Nisi forte per ipsos aut alios malitiosè factum fuerit, quò minus ad eos, vel eorum alterum ante cessationem potuerit revocatio pervenisse.*

Aliud exemplum habemus in jure civili L. 15. ff. Mandati. Si mandassem tibi, ut fundum emeris; postea scripsissem ne emeretur; antequam scias me veruisse, emisisses, mandato tibi obligatus ero; ne damno afficiatur is, qui suscipit mandatum.

Plura similia exempla tam in jure Canonico, quam civili reperies, extra quae, putant Aliqui, non esse procedendum: quia licet fortè in aliis Ecclesia vel Republica posset supplere consensum, non constat tamen eum supplere. Porro deficiente consensu, contractus quicumque necessariò deficit. Unde Pontifex in dicto Cap. fin. de Procur. in 6. non constituit novum jus, sed explicuit juris naturalis rationem; quia scilicet non valet Matrimonium sine consensu. Ergo quicumque actus fuerit, qui secundum suam rationem, consensum verum exigat, ita ut à Republica vel Principe saeculari aut Ecclesiastico, suppleri non possit; aut certè, quamvis possit suppleri, tamen non suppletur jure scripto aut consuetudinario, nullus planè erit mandato revocato, sive innotescat revocatio mandatario, sive non, ex defectu consensùs, sine quo firmitatem habere non potest. Vide Pont. lib. 2. cap. 15. §. 1. per totum. Ubi docet, non semper extra casum Matrimonii

43. Disparitas quoad hoc inter Matr. & alios contractus.

Clem. un. de Renun.

L. 15. ff. Mandati.

44. An semper extra casum Matr. necesse sit ut revocatio innotescat Procuratori.

Negat Pontifex.

necessarium esse, ut revocatio innotescat Procuratori, adductis multis casibus, in quibus non valet, quod actum fuit à Procuratore, ignorante revocationem.

45. Sanchez autem supra n. 6. existimat, hoc speciale esse in Matrimonio, contra juris regulam, perentem, Procuratorem constitutum ad negotia, certiore faciendum esse de revocatione, ut ea profit; Clement. un. de Renunt. cap. *Ex parte*, 33. de Rescriptis, l. *Si mandassem*, ff. Mandati, l. 1. §. fin. ff. de Contrah. empr. l. 1. ff. Quod iussu. Et ratio, inquit, disparitatis est; quia in cæteris contractibus potest jus supplere consensum contrahentium, illisque renitentibus dominium transferre; in Matrimonio autem minime potest: hoc autem speciale esse in Matrimonio (quàmvis non desint DD. id negantes, dicentisque, idem contingere in aliis, quæ à libera voluntate pendent) docet Gloss. Clement. un. de Renunt. verb. *Ignorantem*, & verb. *Cedendum*. Ita Sanchez citans alios plures Doctores pro hac sententia.

46. Quæ tamen necessariò limitanda est, nisi in casu particulari contrarium in iure reperitur dispositum. Certum enim est, quòd jus non semper debeat supplere consensum, quàmvis possit. Et satis clarè ostendit Pontius supra, in aliquibus casibus non supplere, tametsi vellet, v.g. in contrahendo Matrimonio spirituali, putà Episcopali dignitate; in contrahenda cognatione spirituali ex officio Patrini; in contrahenda obligatione voti aut juramenti promissorii; quia hæc videntur dependere à libera omninò voluntate, quæ tollitur per revocationem mandati, tametsi revocatio non innotescat Procuratori.

47. Sed hæc controversia non est hujus loci, & idèd nolo diutiùs ei immorari. Quæro autem; quid si mandans, qui primò fidei consentit, antequam Procurator contrahat, verè consentiat, aut postquam verum consensum revocavit, rursùm consentiat, nonne valebit Matrimonium, postea per Procuratorem contractum?

Existimat Sanchez supra num. 13. dicens: quocumque tempore intermedio dissensus sit, nihil refert, dummodo tempore, quò celebratur Matrimonium, consensus adfit. Et ratio ejus est; quia cum eo tempore conficiatur, tunc desideratur consensus. Idem docet Pontius supra n. 13. nullà ratione adductà.

48. Sed, ut verum fatear, hæc ratio Sanchez solùm probat; quòd tunc debeat adesse consensus, quòd nullus negat: ergo sufficit quòd tunc adfit, negatur Consequentia; sed insuper videtur requiri, quòd ille consensus, qui tunc verè adest, aliquando innotuerit Procuratori. Ita tenet De Scildere in sua Synop-

si de Sacramentis §. 106. ibi: Commisso hæc ex vero mandantis imperio procedere debet, non ficto: neque sufficit fictionem potestè revocari, nisi revocatio fictionis à mandatarii notitiam loco mandati perveniat; aliàs enim voluntas mandantis non induit. Et infra: Sed quid, si post revocationem mandati, mandans iterùm consentiat? Nihil agere videtur: non juvat enim voluntas prima, utpotè revocata; neque secunda, ut quæ non intimatur comparti. Hæc ille.

Et ante ipsum Coninck disp. 24. n. 72. ait: Difficultas est primò; Utrum, si quis fidei dederit suo Procuratori mandatum contrahendi, ut contractus valeat, sufficiat ipsum, antequam hic inceptus, nec in eum consentire, eumque ratum habere. Quidam id affirmant; sed credo contractum omninò dicendum esse. Quia ut contractus valeat, actus Procuratoris debet tanquam ab imperante procedere à libero consentio mandantis, tanquam ejus signum. Nam Procurator habet se tanquam index & interpretatus consensus ipsius mandantis: atqui in illo casu hoc non fieret (nam verus consensus, qui in mandante sequitur ipsum mandatum, nullo modo potest hujus esse casus, aut movere Procuratorem ad contrahendum, ergo eo casu contractus esset nullus.

Confirmatur; quia sicut inter præsentem habet externa locutio, respectu interni consensus: ita inter absentes se habent verè Procuratoris, respectu consensus ipsius mandantis. Sicut enim internum meum consensus per externam locutionem dirigo ad præsentem, illumque huic significo: ita consensus per Procuratorem dirigo ad absentem, quæque ei significo: atqui si primò fidei dederit alicui præsentem, me in eam consentire, contractus esset nullus, etsi antequam ipsum consensus exprimeret, verè in eam consentirem; quia externa traditio nullo modo est signum veri interni consensus: non primò, quia hic esset fictus: non etiam secundò, quia cum ab hoc non procederet, non posset esse signum: ergo idem dicendum est de eo, qui fidei mandasset per Procuratorem contrahi Matrimonium; quia hic sine novo mandato, nullo modo posset suum consensus parti per Procuratorem significare. Nam dum mandavit, nullus erat consensus, & verè Procuratoris nullo modo posset esse signum consensus posterius habitum.

Quare ut contractus sit validus, talis debet secundò, cum jam verè consentit, Procuratori mandare, ut contrahat; quòd sufficienter facit dicendo, ut causam suam diligenter agat. Quòd si non fiat, Matrimonium contractè quidem contrahetur, confirmabitur tamen statim, atque mandans externo aliquo signo

Sponsa ostendit, se eam habere ut suam, eam tanquam uxorem in domum traducendo, aut alia ratione maritali modo & affectu eam tractando. Hucusque Coninck. Quem in hac parte secutus est De Scildere; quamquam in alia parte ab eo dissentiat.

51. Siquidem Coninck ibidem n. 73. scribit in hæc verba. Quod si verò is, qui serò mandasset contrahi, mutata voluntate secretò mandatum revocasset, sufficeret id iterum secretò approbare ante contractum initum; quia prior consensus per revocationem extinctus, per approbationem iterum reviviscit, ac si non fuisset revocatus. Hæc ille.

Sed oppositam sententiam docet De Scildere supra, & probat eam, ut audivimus, quia prima voluntas fuit revocata, & secunda non intimatur comparti. Dicit quidem Coninck, primam voluntatem revocatam reviviscere, sed illam reviviscientiam non probat. Porrò non reviviscere, videtur ex eo probari; quia oportet mandantem, interius ita de novo consentire, ac si nunquam aliquis consensus præcessisset.

52. Censuram quòd meritum meum, mortificatum per peccatum mortale, rectè diceretur reviviscere, si de novo deberem elicere eundem actum meritorium, ut acciperem idem præmium gratiæ & gloriæ, quod acceperam, si prius meritum non fuisset mortificatum? Videtur potius dicendum, novum produci meritum, quandoquidem ex priori merito nullum omninò præmium accipiam.

53. Cùm ergo in casu præsentì oporteat mandantem novum omninò consensum internū elicere; neque ipse aliquem effectum accipiat ex priori consensu revocato, non videtur rectè dici posse, primam voluntatem revocatam reviviscere; sed sicut per revocationem fuit omninò extincta & mortua; ita semper manere extinctam & mortuam; atque adeò ex vi illius primæ voluntatis Procuratorem nihil posse validè agere.

Sed neque ex vi secundæ voluntatis, quæ, ut supponitur, signo externo non fuit ei declarata, quod tamen necessarium prorsus est, ut ex ea aliquid validè operetur; nam actus Procuratoris constituit in genere moris unum numero actum cum voluntate mandantis, sicut externa donatio elemosinæ, iussu domini facta per famulum, constituit in genere moris unum actum cum internâ voluntate domini, ad hoc autem requiritur, ut famulus noverit voluntatem domini.

54. Si dixeris: in casu proposito Procurator novit voluntatem domini. Respondeo: voluntatem revocatam, concedo; & idè cum hac facit unum numero actum, & non cum illa, quam de facto habet mandans, quæque necessaria est ad validum contractum.

Nonne qui per se ipsum factè consensisset

in aliquam personam, deberet ad revalidandum Matrimonium, sic contractum, de novo consentire, & eum consensum signo aliquo externo alteri declarare? Ita docet Coninck supra n. 94. quia, inquit, prior consensus externus nullo modo potest esse signum consensu secuturi, aut cum eo unum actum moralem componere, quod tamen necessarium est ad valorem contractus.

Ergo consimiliter, qui per se ipsum verè consensisset in aliquam personam, & postea, antequam ipsa consentiat, revocat interius suum consensum, deberet ad revalidandum Matrimonium, sic contractum, de novo elicere verum consensum, & eum signo aliquo externo sponse declarare; quia prior ille consensus externus, qui aliquo tempore fuit factus, nullo modo potest esse signum interni consensu secuturi, aut cum eo unum actum moralem componere, quod tamen necessarium est ad valorem contractus. Ergo neque consensus externus mandantis revocatus, potest ullo modo esse signum interni consensu secuturi, aut cum eo unum actum moralem componere, quod tamen necessarium est, ut Procurator validè contrahat nomine mandantis, ut patet ex dictis. Hæc maturè considerentur.

55. Perinde autem est, si verbis, si aliis signis consensus revocetur; immo pro foro interno sufficit mera interna revocatio. Ratio est; quia deficiente vel solo consensu interno, non valet Matrimonium in foro interno, etiam secundum illos, qui putant alios contractus valere. Porrò in foro externo incumbit revocanti legitima probatio. Et sicut in illo foro non tantum per verba significatur consensus, sed etiam per alia signa; sic etiam non solum per verba, sed etiam per alia signa revocatur consensus.

56. Et sufficit tacita revocatio, ut notat Sanchez supra n. 10. cum aliis, quos citat. Unde satis est facto ipso contrario revocare; hæc enim est voluntas tacita. Quia voluntas non tantum verbis, sed etiam factis demonstratur; arg. l. 5. ff. Ratam rem haberi &c. Non tantum verbis ratum haberi posse, tam rem sed etiam actu, respondit Soevola lib. 5. Responsorum. Immo magis factis, quam verbis ostenditur; l. Si tamen, 48. ff. de Edilicio edict. §. 3. Et, qui servum vinctum vendiderit, Edilicium edictum remitti, æquum est; multò eto, enim amplius est, id facere, quam pronuntiare, in vinculis fuisse.

57. Et verò sufficere hic, facto revocare, constat ex l. fin. ff. de Divortii, ibi: Illud relictis, sive placuit, qualiquali voluntate intelligi possit, patronus animum habere desisse quasi in uxorem, sive legis huius beneficium. Et infra: Ubi cumque igitur vel tenuis intellectus videri potest nolentis nuptiam; dicendum est, iam incipere liber-

re cum alio esse connubium. Proinde si patronus sibi desponderit aliam, vel desinaverit, vel Matrimonium alterius appetierit, credendus est nolle hanc nuptiam, & si concubinam sibi adhibuerit, idem erit probandum. Ubi Gloss. verb. Destinaverit. Id est, proposuerit aliam habere in sponsam. Addit Odofredus ibi: eo ipso tacite patronum declarare, se nolle libertam.

Odofredus.

58. Tale factum est mandatum contrahendi cum alia, ex Covarr. & Sanchez.

L. 56. ff. de Procur.

L. 37. ff. de Procur.

Cap. penult. eod.

59. Item ipse contrahens Matr. cum alia.

60. Quid si mandans jurasset, se non revocaturum mandatum.

61. Juramentum per se inducit obligationem religionis.

Unde Covarr. tom. 1. de Matr. part. 2. cap. 4. n. 14. docet, prius mandatum revocari, dato secundo mandato ad contrahendum cum alia. Rationem assignat Sanchez supra ex Ferreto conf. 281. n. 12. non enim verisimile est, tractantem Matrimonium cum aliqua, in priori voluntate contrahendi cum alia persistere; quia cum consequens sine antecedente esse nequeat, qui vult consequens, necessarium videtur velle antecedens; arg. leg. 56. ff. de Procur. Ad rem mobilem petendam datus Procurator, ad exhibendum recte agit.

Cum ergo ad contrahendum cum secunda, necessarium sit à voluntate prioris Matrimonii recedere, dato mandato ad contrahendum cum secunda, revocatur primum; arg. leg. Si quis cum procuratorio, ff. de Procur. §. fin. Julianus ait, eum, qui dedit diversis temporibus Procuratores duos; posteriorem dando, priorem prohibuisse videri. Et cap. penult. eodem tit. ibi: Quod fieri nequivisset in Procuratoribus diversis temporibus constitutis: quoniam dato posteriori, prioris esset procuratio revocata.

Idem dicendum, inquit, Covarr. supra, si ante contractum Matrimonium à Procuratore, is, qui mandatum dederat, cum alia Matrimonium contraxerit, etiam ignorante Procuratore. Ratio patet ex jam dictis, & amplius probatur; quia tali casu Matrimonium contractum à Procuratore, nullatenus potest subsistere, ob impedimentum ligaminis, eodem modo, quo non posset subsistere, tametsi mandans per se ipsum contraheret.

Sed quid si mandans jurasset, se non revocaturum mandatum? Respondeo: equidem valet revocatio. Ita docet Gloss. in. c. fin. de Procu in 6. verb. Revocatus, ubi sic ait: Vel vetitus, ne contraheret. Quid si juraverat dominus non revocare vel penitere? Idem, licet perjurus sit, & de eo debeat sibi penitentia imponi. de Spons. Sicut. & cap. Si inter, in fine. Desuit enim consensus, & sic idem juris, cum eadem sit ratio.

Veluti si quis jurasset puellæ, quod eam duceret in uxorem, si quando exterius ducit, interiùs fingat consensum, id est, interiùs non consentiat, non valet Matrimonium; esto non solum ex Religione, sed etiam ex stricta Justitia teneretur consentire.

Interim juramentum per se loquendo tantum inducit obligationem religionis. Et illam semper inducit, quando non est contra bonos mores, id est, quoties non vergit in æternæ salutis dispendium, nec redundat in

alterius præjudicium; arg. cap. 2. de Pænit. in 6 sequentis tenoris: Quamvis pactum patris factum à filia, dum nupti tradebatur, ut dicitur contenta, nullum ad bona paterna regressum haberet, improbet lex civilis: si tamen juramentum, non vi nec dolo præstito, firmatum fuerit, ad eadem omnino servari debet: cum non vergat in æternæ salutis dispendium, nec redundet in alterius detrimentum.

Cum ergo, per se loquendo, juramentum de non revocando mandato, neque vergat in æternæ salutis dispendium, nec redundet in alterius præjudicium, tametsi, secundo juramento, mandans liberè posset mandatum suum revocare; equidem si juraverit non revocare, revocando, sine justa causa, perjuratus erit, ut dicit Glossa supra quam sequitur Sanchez supra n. 8. Sicuti perjuratus foret, qui jurasset non revocare suum testamentum, si absque justa causa revocet, quamvis aliquando revocatio valeat.

Restat ultima pars Conclusionis, scilicet: Debet etiam Procurator per seipsum contrahere, ut expressè habetur cap. fin. de Procur. in 1. ibi: Et quamvis alias is, qui constituitur ad negotia Procurator, alium dare possit: in hoc tamen casu (propter magnum, quod factum arduo posset periculum imminere) non poterit deputare alium, nisi hoc eidem specialiter commissum. Ubi, ut vides, etiam redditur ratio: quia Matrimonium est res valde utilis, utpote contractus indissolubilis, summoque, & periculosus propter diversarum complexiones, in quibus dignitas non parva industria necessaria est; neque aliquando contingat, ut inter conjugum propter nimiam diversitatem complexionum continua quasi oriatur dissensio, ex qua non provenire innumera quasi peccata, nisi Pontifex voluit, ut Procurator per seipsum contraheret, nisi aliter specialiter ei commissum. Eligitur ergo in hoc Procuretores industria personarum, ut ait Sanchez supra n. 5.

Sed contra videtur facere cap. 1. de Offic. & potest. deleg. in 6. Is, cui ab apostolica sede committitur certa personæ provisione beneficio, in certa ecclesia, diocesi vel provincia facienda, potest alii committere licite etiam. Sed si non expressè certà personà committatur, sed dem, ut alicui personæ idoneæ de certa ecclesia vel beneficio debeat providere (quia circa electionem personam ejus industria tunc videtur esse provisionem sibi commissam alteri demandare non potest: nisi forma commissionis habeat, ut per se vel per alium id valeat expedire. Sed cum Matrimonium per Procuratorem contrahitur, datur speciale mandatum de certa personâ, ergo non videtur requiri industria personarum, atque adeo Procurator poterit licite alios ceteras suas committere.

Communis tamen DD. solutio est (inquit Pontius supra n. 5.) illud dispositum esse in Matrimonio spirituali, hoc in carnali. Nam ad illud contrahendum, multa credimus potuisse dici Procuratori, quæ in mandato exprimi non oportebat, quibus deficientibus noller contrahere. Adde etiam; mandatum in contractu Matrimoniali dari ob familiaritatem, quæ intervenit, vel ut majori cum honore fiat; unde videtur semper eligi personæ industria. Hæc ille, cum aliis, quos citat.

Nec video, quid aliud possit responderi; sed video, quid obijci possit ex Sanchio lib. 3. disp. 41. n. 8. ubi volens probare, in Procuratore ad Matrimonium non requiri certam ætatem, sic ait: Estò ad alia negotia desideraretur in Procuratore certa ætas; secus esset dicendum in Procuratore ad Matrimonium: quia nulla prorsus ejus industria desideratur, sed tantum explicat consensum absentis. Hæc ille. Ecce hic nulla desideratur industria, ibi autem requiritur industria, juxta eundem Auctorem. Quis nobis nodum istum dissolvat? Expectans expectabo eam dissolutionem à doctioribus. Interim propono hanc Conclusionem.

CONCLUSIO III.

Recipitur Sacramentum, quando contractus perficitur; ejusque minister est dominus mandans, non mandatarius.

Prima pars hujus Conclusionis, scilicet, quòd recipiatur Sacramentum, quando contractus perficitur, vel ex eo latè probatur; quòd Sacramentum Matrimonii essentialiter sit contractus; contractus autem non est, quando datur mandatum contrahendi; sed quando ex mandato Procurator perficit contractum, per mandatum inceptum; tunc autem perficit, quando consensum domini significat sponsæ, & ipsa suum consensum significat Procuratori; siquidem contractus essentialiter est pactum: hoc autem plurimum in idem placitum consensus. Unde causa efficiens Matrimonii à Florent. in Decret. Eug. ponitur, mutuus consensus, ad quem requiritur, non solum ut ab utraque parte sit consensus præstitus, sed etiam acceptatus; jam autem quando datur mandatum contrahendi, nondum intimatus est consensus comparti, multò minus acceptatus; nec consensus compartis præstitus, aut acceptatus.

Sicuti ergo non recipitur Sacramentum, quando duo per se ipsos contrahunt, nisi consensus ab utraque parte sit præstitus & acceptatus; sic itidem non recipitur Sacramentum,

quando duo contrahunt per Procuratorem, aut unus per Procuratorem, alter per se ipsum, quousque uterque consensus sit præstitus, & acceptatus.

Et eadem est ratio, quando contrahitur per nuntium aut epistolam. Unde non requiritur status gratiæ in contrahentibus, quando constituitur Procurator, aut mittitur nuntius, vel scribitur aut mittitur epistola, sed quando perficitur contractus, id est, quando mutui consensus præstantur & acceptantur; tunc enim primò ministratur, & recipitur Sacramentum.

Sed nunquid idè Procurator minister, quia per ipsum præstat & acceptatur consensus? Respondeo & interrogo; nunquid idè nuntius aut epistola minister, quia per eum, vel per eam præstat & acceptatur consensus? Nemo id hæcenus dixit, nec ego dicam. Quis ergo? Mandans, mittens nuntium, aut scribens epistolam, ipse est minister Sacramenti, ut habet altera pars Conclusionis; quia ipse est minister contractus, utpote in quo recipitur obligatio Matrimonialis, & non in Procuratore, ut nimis manifestum est; ergo & ipse minister Sacramenti, & non Procurator; quia ministri contractus, si ve ipsi contrahentes sunt ministri hujus Sacramenti, ut latissimè probavimus Sect. 4. Concl. 4.

Nec contrarium docuit Scotus (quidquid dicat Pontius lib. 1. cap. 10. n. 5.) 4. dist. 26. quæst. un. n. 15. ibi: De ministro est aliud dubium; quia ut plurimum ipsi met contrahentes ministrant sibi ipsis hoc Sacramentum, vel mutuo, vel uterque sibi. Sed nec hoc requiritur necessario, si in omni contractu est Sacramentum; quia aliquando patres contrahunt pro filiis vel filiabus presentibus, eis non exprimentibus signa propria. Si ergo ibi est Sacramentum, oportet dicere, quòd minister hujus Sacramenti potest esse indifferenter, quicumque potest esse minister in contractu Matrimonii. Hæc ille.

Ubi in primis videtur dubitare, an in contractu parentum pro filiis vel filiabus presentibus, sit verum Sacramentum, & per consequens in contractu per Procuratorem. Secundò; videtur dicere, ipsos parentes esse ministros, & per consequens Procuratores.

Respondeo: Scotus tantum vult dicere, non semper contrahentes esse immediatos ministros; sed aliquando vel mutuo, vel uterque sibi ministrare per alium; non tanquam per ministrum, sed tanquam per instrumentum ministri.

Sed audiamus, quid de hac controversia sentiat Sanchez supra n. 28. Quando, inquit, Matrimonium fit per Procuratorem, nec Procurator est minister, nec in ipso recipitur Sacramentum, nec verba ipsius sunt materia & forma Sacramenti: sed ipsi principales con-

68. Procurator non est minister Sacramenti, sed mandans.

69. Scotus non dacet oppositum.

70. Explicatur mens Scoti.

71. Doctrina Sanchez de hac controversia.